

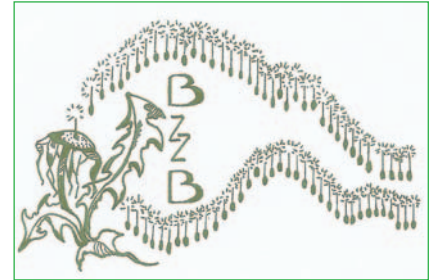
Nieuwsbrief

Behoud de Zak van Zuid-Beveland

Stichting
Behoud de Zak van Zuid-Beveland
Secretariaat: v.d.Poest Clementstr 7,
4443 AL Nisse
Tel. 0113 - 649536
Triodos Bank : NL94TRIO0198420285
e-mail: bzzb@hetnet.nl
www.bzzb.nl

DECEMBER 2020

Van het bestuur

Als we het goed aanpakken, gaan we de frisse winterperiode vooral thuis en in onze directe omgeving doormaken. Met huiselijkheid in kleine kring en bescheiden feestelijkheden wordt het wellicht een soberder, zorgzamer en duurzamer einde van het memorabele jaar 2020. Betekent minder knal- len meer bezinning? Wie weet, er is genoeg om mee aan de slag te gaan in 2021.

De nieuwjaarswensen zullen zich richten op het geluk van gezond blijven, op het overleven letterlijk en figuurlijk, het herpakken en opnieuw beginnen.

Voor de BZZB is er zonder jaarwisseling al veel nieuws. We melden graag dat Jan-Kees de Meester onze nieuwe voorzitter is. Terwijl fysiek vergaderen voor ons niet makkelijk mogelijk is, besloot Jan-Kees die functie en heel wat meer op zich te nemen. Als ervaren communicatieman ontwerpt, realiseert en vult hij voor ons een meer eigentijdse website. De website moet nog groeien. Veel leesinformatie die niet verloren mag gaan van de oude website, zal in beknopte vorm terugkomen. Nieuw is de link naar Facebook en Instagram. Het filmpje 'Zak van Zuid-Beveland, de grens bereikt' kan u op www.bzzb.nl niet ontgaan. Kortom veel inspiratie. Het bestuur vult elkaar aan en de samenwerking verloopt prima.

De oude website heeft heel wat jaren de BZZB op het world wide web laten zien. Naast de velen die voor de inhoud zorgden, is die technische ondersteuning gerealiseerd door onze vormgever en webmaster Jan de Quaasteniet. Nu we in eigen huis een digitale enthousiaste-

ling hebben, betekent dat afscheid nemen van de andere vertrouweling. Het BZZB-bestuur wil Jan heel hartelijk danken voor de uitstekende en leuke service die hij ons jarenlang bood. Hij verdient een reuze pluim!

Als de Covid-dreiging gaat wijken, willen we terug naar normaal. Maar het zal vast nog maanden duren voordat de levens, de overleggen en contacten weer soepel gaan. De zin om op te komen voor de Zak is er bij ons! Wat dat praktisch kan betekenen laten we weten via website, social media en nieuwsbrief!

BZZB wenst u een beschermd en onbezorgd 2021

DAT STAAT ALS EEN HUIS

Borsele 50 jaar

In het jaar 2020 bestaat Borsele 50 jaar. Op 1 januari 1970 ontstond door gemeentelijke herindeling één gemeente Borsele in de Zak van Zuid-Beveland. In de jaren 60 waren er overal in ons land, en ook in Zeeland plannen gemaakt tot gemeentelijke schaalvergroting.

In die tijd van wederopbouw en modernisering was het motto dat beter alleen maar kon door groter te groeien. Gemeentes van enkele honderden en duizenden inwoners werden uit de tijd verklaard en moesten opgaan in een groter geheel.

Die ene gemeente Borsele ontstond door het samenvoegen van 12 (kleine) zelfstandige gemeenten en één halve: Hoedekenskerke en Kwadendamme waren al één gemeente. 's-Heer Arendskerke, een aanzienlijke gemeente met meerdere dorpen en een groot grondgebied dat zich van 's-Heer Hendrikskinderen tot aan het Sloe uitstrekte, werd verdeeld tussen Goes en Borsele. Het deel ten noorden van de nieuwe rijksweg A58 – ook in 1970 in gebruik genomen – ging naar de nieuwe gemeente 'Groot' Goes'. Het deel aan de zuidkant met de dorpen Lewedorp en Nieuwdorp en het buitengebied tot in het Sloe ging naar Borsele. Zo ontstond de gemeente Borsele met 15 kerkdorpen, enkele buurtschappen en een groot buitengebied.

Dat aan de westzijde de ontwikkeling van het Sloegebied zijn huidige begrenzing kreeg, is te danken aan de burgemeester Dimmen Lodder van Driewegen en Ellewoutsdijk (en tijdelijk ook nog van het dorp Borssele). Hij

wist de de aanleg van Sloe II – die ook al op de kaart stond – tot Ellesdiek te voorkomen. Hij hield het tegen en sprong ervoor zelfs op de tafel bij de bestuurders in Middelburg.

Een van de eerste besluiten van het nieuwe gemeentebestuur was om alle ambtenaren van die voormalige secretarieën in één gebouw te huisvesten en niet de afzonderlijke werkplekken in de voormalige gemeentes te laten bestaan. Juist de ambtenaren, die in de secretarie van hun eigen dorp vaak de enige en dus belangrijkste positie hadden ingenomen, moesten hun plek vinden in de nieuwe organisatie. Ze konden niet allemaal de baas zijn. Dat viel niet altijd mee.

Een gemeentehuis in tijdelijke houten barakken in Heinkenszand verscheen: het bestuurlijk centrum was geboren. Natuurlijk eenvoudig van aard, en gehorig. Soms kon je aan de slepende of driftige tred op de gang al horen wie er in welk humeur straks bij

je werkkamer kwam. En in de dorpen waren de gemeentehuisjes van de oorspronkelijke 12 zelfstandige gemeentes ineens zonder werk. Die hadden hun geschiedenis achter de rug. Na het ontstaan (in 1813) van Nederland als soevereine staat na de Franse tijd, vonden de vergaderingen van de gemeenteraad en van de burgemeester en wethouders meestal plaats in een kamer van de plaatselijke herberg. In een gemoedelijke sfeer van sigaren en pijp en vaak wat geestrijk vocht werd de toestand van de gemeente besproken en beslist. De Drankwet uit 1881 verbood uiteindelijk het vergaderen van bestuurscolleges in gelegenheden waar sterke drank werd geschonken. Niet alleen het gemeentebestuur, maar ook het polderbestuur en het armbestuur moesten omzien naar een andere vergaderruimte. Dus kochten veel gemeenten een woonhuis en verbouwden dat tot gemeentehuis. Ieder zelfstandig dorp/kleine gemeente kreeg zo een eigen raadhuis.

lees verder op pagina 3

vervolg pagina 2

De herindeling in 1970 maakte dat dus overbodig. Hun lot daarvan varieert: ze kregen een andere functie, zoals het toen nog betrekkelijke nieuwe van Hoedekenskerke (en Kwadendamme) dat verder ging als verenigingsgebouw De Griend. Dat is het nog steeds. Ook in Ovezande kreeg het gemeentehuis eerst een voortgezet bestaan als verenigingsgebouw. In enkele andere dorpen werd het huis van het gemeentebestuur verkocht en is sindsdien een particulier woonhuis. Soms zijn ze nog goed herkenbaar in hun bijzondere bouw, zoals in 's-Gravenpolder en Driewegen. Maar vaak ook zijn het nu eenvoudige woonhuisjes, die niet opvallen in hun omgeving.

Het zou nog een mooie speurtocht zijn om in Baarland, Oudelande, 's-Heer Abtskerke, Ellewoutsdijk of Borssele de voormalige gemeentehuizen te vinden. Er zijn er ook die ondanks hun betekenis in de sociaal-culturele historie niet aan de slopershamer hebben kunnen ontkomen. In Heinkenszand moest het statige huis voor de aanleg van een kruispunt verdwijnen en in Nisse is alleen het sierbord van het oude gemeentehuis nog over op de gevel van een nieuwbouwwoning waar vroeger het gemeentehuis stond.

De bouw in Heinkenszand van een nieuw huis voor de nieuwe gemeente werd een heet hangijzer, de kosten 8 miljoen!? Komend van de kleine gemeenten waarin bedragen in guldens en nooit in miljoenen voorkwamen was dat voor velen een niet te overzien bedrag.

Na alle politieke discussie en gearrewar werd dan toch tot de

Borsele 50 jaar

bouw van een nieuw gemeentehuis besloten. Het werd een eigentijds ontwerp waarin het gebouw de dijken symboliseerden in een groen landschap met vliedbergen en een weel (een vijver). De bouwperiode begon in 1981 met de sloop van het tijdelijke gebouw aan de Steenvate en werd afgerond met de feestelijke opening in juni

1983. Ondertussen vergaderde de gemeenteraad steeds in een ander dorp; ook om te laten zien dat ze dichtbij de inwoners van al die dorpjes stonden. Het plaatselijke verenigingsgebouw was dan niet alleen van de toneelvereniging of de volleybal, maar ook een keertje weer de vergaderzaal van de gemeenteraad. Niet dat er veel dorpsbewoners naar die vergadering op hun dorp kwamen, maar na afloop was het samenzijn met een drankje vaak heel gezellig.

In alle ernst, misschien was die ontwikkeling naar één geheel, naar één ambtelijke organisatie, naar één gemeente met 15 verschillende dorpen in die beginperiode wel de grootste opgave in de gemeente Borsele; de inpassing van de ambtenaren van die 13 kleine gemeentelijke secretarieën naar één grotere organisatie van de nieuwe gemeente Borsele. En ook steeds de verwarring in die naamgeving; bezoek aangekomen uit Den Haag belde dan uit het dorp Borssele (met die dubbele 's') dat ze daar het gemeentehuis niet konden vinden.

Ellewoutsdijk

Dat groeiproces naar één volwassen gemeente was soms moeizaam en pijnlijk. Trouwens, de gewoonte van de gemeenteraad om na de vergadering met elkaar nog een borreltje te drinken is nog jaren in ere gehouden, ook in het nieuwe gemeentehuis en de raadsboerderij in Heinkenszand. In oude en hedendaagse tijden tonen raadsleden zich van hun goede kant: het zijn innemende mensen.

Nog maar kort geleden is het nieuwe gemeentehuis grondig en kostbaar verbouwd met veel glas (tot 'de badkuip' in de volksmond). Straks ligt het ingeklemd tussen de nieuwe wijk in de Platepolder en het parkeerterrein van de nieuwe Lidl. De ontwikkelingen staan niet stil.

De BZZB feliciteert de gemeente Borsele met het 50 jarig bestaan. Zij wil de gemeente ook in de komende jaren blijven stimuleren en ondersteunen bij het behoud van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in de Zak van Zuid-Beveland. De Zak verdient het om hrôds op te zijn!

's-Heer Abtskerke

Nisse

DIJKENHOBBY

Zocht u nog een leuke hobby om de coronatijd door te komen? Wij hebben er eentje gevonden waarmee je niet alleen door de Zak reist, maar ook door de tijd. En dat allemaal in de veilige beslotenheid van je eigen huis, achter je beeldscherm.

We hebben die nieuwe liefhebberij te danken aan Bas Chamuleau, die decennialang onderzoek deed naar de dijken in Zeeland. Hij bediende zich van alle beschikbare bronnen om de geschiedenis van alle dijken die er nog zijn maar ook van die er niet meer zijn, letterlijk in kaart te brengen. Er waren natuurlijk geschreven bronnen in oude polderarchieven, keuren en vergunningen maar heel soms stuitte Chamuleau ook op een cadeautje. Onlangs nog toen er een coupure moest worden gemaakt in de Poldersedijk vanwege de aanleg van nieuwe op- en afritten tussen 's-Heer Arendskerke en Heinkenszand. Daar kon in het afgraafwerk zelfs met het blote oog worden vastgesteld dat gedurende negen eeuwen verbeteringen werden aangebracht. Steeds hoger moest de dijk om het water buiten te hou-

den en telkens opnieuw moesten er nieuwe stukjes dijk worden gelegd rond de kolkgeden die dijk-doorbraken veroorzaakten.

De Poldersedijk en de Grote Dijk zijn de oudste dijken in de Zak van Zuid-Beveland, althans die nog te zien zijn. Ze zijn rond 1150 aangelegd. In de rest van de Zak blijken genoeg dijkjes al in het jaar 1000 te zijn opgeworpen, zoals bijvoorbeeld de Vaardijk, die tussen Ellewoutsdijk en Oudelande min of meer van noord naar zuid liep. Helaas, bij status staat 'geslecht' maar omdat Chamuleau bij alle dijken meldt wat erover te weten valt, weten we nu dat het een vroege afdamming van het Zwint was, de zuidelijke tak van De Zwake. We weten ook dat de Lisput geen drinkput is, maar een overblijfsel van een doorbraak; een weeltje dus.

De Spuije

Bas Chamuleau schrijft in De Spuije in een uitgebreid artikel over zijn onderzoek naar de Poldersedijk, de oudste dijk van Zuid-Beveland. Heel interessant. De Spuije is het tijdschrift van de Heemkundige Kring de Bevelanden en Vereniging Vrienden van het Historisch Museum de Bevelanden. De heemkundige kring en het museum willen we best weer eens onder uw aandacht brengen.

www.hkdebevelanden.nl en www.hmdb.nl

Zo kun je je van de ene verrassing naar de andere klikken en lekker in je stoel de ontstaansgeschiedenis van de Zak uitvissen. Een beetje verslavend is het wel, zeker als je andere kaartopties ontdekt en daarmee een beetje gaat spelen. Wie zoekt op Dijken in Zeeland is gegarandeerd een paar leerzame en leuke avondjes zoet.

GEEN DONATEURSDAG MAAR WEL EEN VERRASSING!

Het jaar 2020 verbreekt de traditie van de jaarlijkse donateursdag. Het ging helaas niet door. Volgend jaar hopen we u weer de gelegenheid te geven elkaar te ontmoeten tijdens een mooi programma in de Zak. Nu sturen we alle donateurs in andere vorm een aardigheidje.

2021 ... VROLIJK VERDER

In 2021 wil de BZZB weer graag activiteiten ont-plooien. Die brengen ook kosten met zich mee. Fijn dat u ons het afgelopen jaar weer steunde. Kunnen we in 2021 ook op u rekenen? Met een bijgesloten acceptgiro herinneren wij u aan uw jaarlijkse bijdrage. Bij voorbaat dank ervoor!

Weet u de Lisput ?

Voor de kenner of de zoeker stellen we een BZZB-pakketje ter beschikking. Laat ons weten waar de Lisput is. Uit de goede antwoorden trekken we een winnaar. Mail het antwoord naar bzzb@hetnet.nl voor 15 januari.

???????

380 KV

Wegomleggingen, zwaar verkeer over verschillende aanrijroutes, aangepaste snelheden, onverwachte in- en uitritten, kleurige mannen in de modder, werkwegen van rijplaten en hoge stelages die als reuzen verrijzen aan de horizon. Dit zien we bij de voorbereidingen voor het plaatsen van de wintrackmasten.

Op vier plaatsen in de Zak - bij Borssele, ten zuiden van Heinkenszand en tweemaal in de omgeving van 's-Heer Abtskerke - is het heien hoorbaar. De plateaus waarop de masten staan, zijn in de maak. De werkzaamheden zijn ook digitaal te volgen voor elke genummerde wintrackmast.
www.zuid-west380kv.nl/west

Op die site staan ook nadrukkelijk veiligheidswaarschuwingen. Bij Borssele is de fietsroute omgeleid en voor de schoolfietsroute naar Heinkenszand zijn nu al extra maatregelen genomen. Tijdens de werkzaamheden rijdt er extra werkverkeer in de omgeving. Alle chauffeurs ontvangen specifieke veiligheidsinstructies voor de lokale situatie. Toch is het voor ieders eigen veiligheid belangrijk altijd alert te zijn in de buurt van bouwverkeer en rekening te houden met de dode hoeken van het vrachtverkeer. Tevens geldt er gedurende de gehele uitvoeringsperiode een snelheidsbeperking nabij de in- en uitritten. Dus grote voorzichtigheid geboden in deze donkere dagen! De Zak is soms onverwacht een bouwterrein!

FLEURIG EN FUNCTIONEEL

Ondertussen is iedereen wel bekend met de bonte pracht van bloeiende akkerranden. Toch heeft helaas nog niet iedereen begrepen dat dit geen gratis pluktuin is. Nee, dit is een mooi stukje agrarisch natuurbeheer dat niet mag worden betreden. De boer zet hier een stukje van zijn of haar kostbare bouwland in om de natuur een stapje verder te helpen. Maar hoe gaat dit eigenlijk in zijn werk? In het tweede deel van dit drieluik gaan we op bezoek bij Jozien de Winter, de contactpersoon van de organisatie Poldernatuur Zeeland.

Ondanks de andere achternaam is Jozien de Winter de nicht van Josine Boonman uit het eerste deel van deze serie. Ze zijn allebei vernoemd naar dezelfde oma. En ze hebben nog meer gemeen, want opgroeien deden ze allebei

op een boerderij; Josine bij Nisse en Jozien bij Ovezande. Tegenwoordig woont Jozien op hoeve Het Vleugelhof te 's-Heerenhoek. Ook zij heeft zich altijd nauw verbonden gevoeld met het plattelandsleven. Ze heeft haar eigen beestenboel (geiten, kippen, katten en een hond) en ze geniet van de natuur om haar heen. „Iedere zomer staat hier de schuur open, zodat de boerenzwaluwen er kunnen nestelen. Mijn kinderen zijn daar soms iets minder enthousiast over als hun fietszadels en -sturen weer eens onder de zwaluwpoep zitten”, merkt ze lachend op.

Naast contactpersoon van Poldernatuur Zeeland is Jozien al jarenlang secretaris-penningmeester van de Milieucoöperatie Zak van Zuid-Beveland. „Dat is een boerenclub”, benadrukt ze. „Milieucoöperatie Zak van Zuid-Beveland is één van de negen zogenoemde Agrarische Natuurverenigingen (ANV's) in Zeeland. Op lokaal niveau houden die zich bezig met de uitvoering van initia-

tieven en projecten rond natuur en landbouw. Alle Zeeuwse ANV's zijn verenigd in het collectief Poldernatuur Zeeland. Dát samenwerkingsverband zag trouwens pas het levenslicht in 2016.”

Akkerranden of bloemranden

Jozien maakt onderscheid tussen akker- en bloemranden: „Op dit moment zijn we met de Milieucoöperatie bijvoorbeeld bezig met bloemenranden. Die dienen als verfraaiing van het landschap en voor een verhoging van de biodiversiteit. In enkele andere Zeeuwse gemeentes zijn daar al subsidies voor beschikbaar, in Borsele nog niet. Voor die andere overkoepelende organisatie, Poldernatuur Zeeland, richten we ons als hoofdtaak echter op akkerranden. Hiervoor sluiten we altijd een beheerovereenkomst af en richten we ons op een of meerdere doelsoorten, bijvoorbeeld de bruine kiekendief of patrijs. Tegenwoordig speelt de algehele biodiversiteit ook een steeds grotere rol.”

lees verder op pagina 7

AKKERRANDEN

Om boeren tegemoet te komen worden bloemenranden doorgaans gemaaid voor de bloemen zaden gaan produceren. Jozien: „Een boer zit natuurlijk niet te wachten op een nasleep van onkruid. Dit kan echter nooit helemaal voorkomen worden omdat de bloeitijd van de soorten altijd verschillend is. Hierdoor zal de medewerking van een boer afnemen wanneer glyfosaat (Roundup) helemaal verboden wordt. Bij het maaien verplaatsen de meeste insecten zich naar een rand in de buurt.“

Gemeenschappelijk Landbouw Beleid

Een enkele keer komt het voor dat bloeiende akkerranden worden gemaaid. Dat was dit jaar bijvoorbeeld het geval onderaan de Valdijk bij Nisse. „Deze randen maakten deel uit van de 'Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) pilot Akkerbelt', een project dat zich afspeelt in negen gebieden die samen een dwarsdoorsnede vormen van de Nederlandse akkerbouw. Het maaien aan de Valdijk gebeurde op advies van Wageningen University & Research. Zij verleenden medewerking aan dit GLB-project.“

Plagbestrijders

„Oorspronkelijk was het hier de bedoeling om natuurlijke plagbestrijders te monitoren, maar vanwege de droogte van het afgelo-

pen jaar kon er aan de Valdijk uiteindelijk alleen worden onderzocht op bestuivende insecten. Komend jaar richten we ons in het kader van functionele agrobiodiversiteit op een deel van deze bloem-/kruidenstroken wel weer op plagbestrijders. Daarbij gaan we weer voor wetenschappelijk gestaafde resultaten. Dus als akkerranden dan toch minder nuttig blijken bij plagbestrijding, dan komt dat uiteraard ook in het onderzoek“, aldus Jozien.

Positief

Met onderzoek, subsidie en goede beheerovereenkomsten werken boeren in de Zak, Poldernatuur Zeeland en de provincie zo aan een win-win situatie. Als natuurminnende agrariër ziet Jozien sinds een aantal jaar zelf ook een duidelijke trend: „Het besef groeit dat landbouw en natuur met elkaar verweven zijn. Het één kan niet zonder het ander. Ze schuiven steeds meer naar elkaar toe en ik beschouw dat als een positieve ontwikkeling.“

ZONNEWEIDE NIEUW GENOT?

Wat was het leuk 's zomers met je koters en je handdoek op de zonneweide van buitenbad Stelleplas. Na de zwemles bij juf A. mocht het grut een versnapering scoren bij badmeester S. De wildebrassen speelden tikkertje tussen de verzamelde families, die hun stek afbakenden met zwemspullen en tassen proviand. Opgeschoten pubers, verlegen en zelfbewuste jongens en meisjes bijna bloot op liefdespad vertoefden er. Jengelende en joelende schooljeugd. Almaar wegrennende kleuters bezorgden ouders kopzorgen. Soms liepen peuters krijsend rond op zoek naar hun moeder. Het zwembad bood een compleet schouwspel. Het zonnen een genot. Die wei, een flinke lap gras, bestaat nog steeds. Wij zien die graag als blijvend onderdeel van hotspot Stelleplas.

Andere koek

Op 24 november was de gemeenteraad digitaal in conclaaf over zonneweides. Dat is andere koek. De kostbare landbouwgrond, geroemd om hun vruchtbaarheid en noodzaak om de wereld te voeden, volleggen met zonnepanelen. Dat zag de BZZB de agrariërs niet zomaar doen. Maar in tijden van nood, blijkt het een welkome greep.

Er is behoefte aan duurzaam opgewekte stroom en daarvan is zonne-energie een mooi voorbeeld. Ook in Borsele zien investeerders (projectontwikkelaars) en grondbezitters (boeren) een makkelijk verdienmodel voor jaren. Aanvragen verrasten het college zo, dat in oktober 2020 snel een voorbereidingsbesluit genomen werd. Dat geeft een jaar respijt. In het Omgevingsplan 2018 is opgenomen dat zonneparken in de grootschalige

polders zijn toegestaan. Dat is heel Borsele West, een enorm zoekgebied van een paar duizend hectaren.

In de kaderraad bleek al snel dat Borsele zonneparken wil toegestaan. Het kunstje van een verbod, zoals op intensieve veeteelt jaren geleden, werd niet herhaald. Dus voorwaarden moeten een beperking gaan regelen. Hoe groot de opgave voor duurzame energie voor Borsele (Regionale Energie Strategie, afgekort RES) is en in hoeverre daar al aan voldaan is, kon wethouder Weststrate niet vertellen. De BZZB is ook voor het toepassen van zonne-energie, maar dan wel zorgvuldig en slim ingepast. Het volgen van de zonneladder zou daarbij een goed hulpmiddel zijn. Als eerste komen dan de bestaande daken aan bod, van bedrijven, loodsen, scholen, gemeentegebouwen. En bij

industriële werken, zoals geluidsschermen, parkeerterreinen en bedrijfspvijvers. Pas na de zorgvuldige inpassing zoals bij dijktaluds of wegbermen en de combinatie met andere functies in meervoudig ruimtegebruik zou dan als laatste ook de grootschalige aanpak op productieve landbouwgrond kunnen worden bekeken. De wethouder zei echter, dat het volgen van de zonneladder volgens hem onvoldoende zou opleveren en dat Borsele graag aan de lat staat om iets extra te doen. Over het aantal aanvragen deed de wethouder geen uitspraak, maar gezien andere gemeenten moet dat aanzienlijk zijn.

De BZZB verlangt van een energiegemeente wel slimme toepassingen en goed ruimtelijke beleid. Er wordt al heel wat overhoop gehaald en wat zit er allemaal nog in het vat op dit gebied voor Borsele? De raadsleden buidelden over elkaar heen met zorgen, enthousiasme en voorwaarden: tijdelijkheid, beperking in oppervlakte, inpasbaarheid, combinatie met waterberging en ander dubbelgebruik, milieueisen ook voor afbraak, conditie landbouwgrond nu en later, prijs, inperking zoekgebied, groeiomdel, innovaties, samenwerking en het bekende draagvlak.

lees verder op pagina 9

De BZZB is zeer benieuwd hoe de grootschalige polders er de komende decennia uit gaan zien: het groene of het glasmodel? Interessant was het idee van een tender: zonnepark toestaan aan diegene die het beste initiatief voorlegt gezien de voorwaarden en mogelijke wensen. De uitvoerbaarheid van zo'n idee hangt

toch wel helemaal af van een sterk bestuur.

Lichtpuntje: het zoekgebied voor de dorpsbossen in de Sloerand werd voor zonneparken uitgesloten. Voor oktober 2021 moet de regeling in het Omgevingsplan zijn vastgesteld. Het bespreken van het onderwerp

Duurzaamheid in januari door gemeenteraad Borsele moet ook nog een steentje bijdragen.

Interesse? Voor RES-advies over zonneparken en zonneladder kijk op: www.zmf.nl en voor de Regionale Energie Strategie van de provincie zoek op RES Zeeland.

BELEEF DE ZAK

HANDHAVING LANDSCHAPPELIJKE EN NATUURWAARDEN

Ons 'zakdoekje', klein maar fijn, verdient zorg en aandacht om de ontwikkelingen die onverminderd doorgaan, in goede banen te leiden. De gemeente is de eerstverantwoordelijke, maar er zijn tal van andere organisaties en particulieren die hier een rol bij spelen. In de tijd van achteruitgang van biodiversiteit en klimaatverandering moeten landschappelijke en natuurwaarden een hoge bescherming genieten en waar mogelijk versterkt. De BZZB richt hier haar inspanningen op.

Terwijl er op allerlei manieren gewerkt wordt aan herstel, is het pijnlijk dat er toch landschapswaarden verdwijnen. We zijn ongelukkig met schaalvergroting in ons kleinschalige landschap en met methoden die biodiversiteit schade doen. Dat het anders moet en kan is duidelijk en volop in discussie. Hoewel de tijd dringt moet dat discours zijn weg vinden. Het is essentieel voor ieders toekomst.

Waar we met nadruk een punt van maken is het moedwillig vernielen, verwijderen en nalaten. We letten erop en willen handhaving ongeacht de boosdoener. Voorbeelden te over van wandaden, die met minder onverschilligheid of wat meer inzet geen landschapspijn of handhavingsinspanningen veroorzaken. We noemen: het dempen van drinkputten, het uitrukken van meidoorn- en natuurlijke hagen, het omverrijden van bijvoorbeeld beschermde wollige distels, kaalslag door bomenkap, het dumpen van afval met voorbedachten rade of uit lamlendigheid, het rekken of niet uitvoeren van landschappelijke inpassing, het vernielen van bermen en wegen door ongeduldig rijgedrag, het bewerken van landerijen en sloten met te zware werktuigen.

Groot en snel is vaak niet hetzelfde als goed en slim. Met wat meer respect is op eenvoudige wijze veel te verbeteren. Maar dan moet die zorg wel doorklinken als eis voor iedereen!

De gemeente komt tegemoet aan wensen uit bedrijfsleven of van burgers. Bij uitbreiding van dorpse bedrijventerreinen knijpt ze zelfs een oogje dicht of regelt zaken die wellicht geen standhouden bij juridische toetsing. Dit is geen goede weg. De gemeente moet eisen stellen en zorgen dat de dorpen leefbaar en het landschap mooi blijft. Voor wat, hoort wat. Groen voor rood. Over de nieuwe witte schimmel - de hagelnetten - hebben we vragen gesteld. We komen daar later op terug.

De vuurproef die nu voorligt, is oudjaar 2020. Zwaar vuurwerk is verboden is, maar carbid schieten is vanouds een hobby, die ook in Borsele beoefend wordt. De burgemeester kondigde in januari 2020 aan dat hij na zijn avontuurlijke oudejaars-tocht nadere regels zou stellen in de APV. De BZZB vindt die regels niet, maar hoopt dat het voor mens en dier een rustige plezierige oudejaarsavond mag zijn. Inclusief de handhavers en zorgverleners!

BELEEF DE ZAK, BEHOUD DE RUST

U hoeven we natuurlijk niet meer te overtuigen: de Zak van Zuid-Beveland is een schitterend gebied. Kronkelende dijkjes, schilderachtige weeltjes en weelderige heggen. Echt een gebied waar je tot rust komt, heerlijk om bijvoorbeeld wandelend of fietsend doorheen te dolen.

Kuieren over eeuwenoude onverharde dijkjes is voor mij een totaalbeleving: met de wind door mijn karinge kapsel, de zon op mijn gezicht, helemaal ondergedompeld in de geuren, kleuren en geluiden van het seizoen. De frustraties van alledag zijn dan even heel ver weg ... tot het irritante geluid van drie naderende buggy's de idylle ruw verstoort.

'Ontdek Zuid-Beveland op een manier als nooit tevoren. Onder begeleiding van een gps-systeem verkent u de natuurlijke omgeving van Zeeland in een buggy', staat er op de site van de verhuurder te lezen. Mijn eerste beleving van één, nee maar liefst drie buggy's in die natuurrijke Zeeuwse omgeving was er sowieso een als nooit tevoren.

Kick of kater

Natuurlijk heeft iedereen recht om van dit mooie landschap te genieten, maar hoe kun je de dit prachtige gebied nu beleven met een stinkende en knallende uitlaat? Het valt mij op dat er steeds meer mensen zijn die zich door de Zak willen verplaatsen met een naar uitlaatgassen riekend, luidruchtig transportmiddel zoals een buggy of een quad, terwijl rust juist een van de belangrijkste waarden van de Zak is. Hoewel crossen in een rustig gebied die enkeling een kick geeft, houdt een veelvoud aan

andere recreanten er vaak een kater aan over. Toch die onbedwingbare need for speed en benzinedampen? Ga dan bijvoorbeeld naar het crossterrein bij Bath, dat is erop ingericht. Wil je uiteindelijk toch de Zak in, pak dan gewoon de fiets! Bewegen is gezond en zo beweeg je in alle rust door de Zak. Op je gemak fiets je al binnen een uurtje van 's-Gravenpolder over Driewegen naar 's-Heerenhoek. En met zo'n elektrisch aangedreven stalen ros nog sneller. Onthoud daarbij dat het niet gaat om de bestemming, maar om de reis ernaartoe. Want in de Zak zal het landschap je geen moment vervelen.

Of je nou je eigen fiets neemt, ter plaatse een elektrische solex of een e-chopper huurt, de Zak is goed te verkennen via het fietsknooppuntennetwerk. Fietsers kunnen via de Boerenlandroute zelfs een kijkje nemen bij boerenbedrijven en kennis maken met de daar aangeboden producten. Van fruit en bloemen tot fruitsap, wijnen en likeuren.

Adrenaline

Moeten de sportievere genietters die naar meer uitdaging zoeken hier dan maar wegblijven? Nee hoor. Ik ben ervan overtuigd dat mensen met een sterkere hang naar adrenaline hier ook prima kunnen recreëren. Zo ligt er al ruim twee jaar een 42 km lange mountainbike-route door de Zak. Die start bij Stelleplas in Heinkenszand en is gerealiseerd door Stichting Landschapsbeheer Zeeland in opdracht van de gemeente Borsele. Bij de realisatie waren onder andere Natuurmonumenten, mountainbikevereniging X-treme en Wielervereniging Vitesse betrokken. Deze marathonlange route is op te splitsen in twee kleinere routes van 16 en 26 kilometer en er ligt nog een uitdagend crossparcours bij Stelleplas van 2,6 kilometer.

<https://www.mtbroutes.nl/zeeland/heinkenszand>

Het spreekt voor zich de snellere bewegers rekening houden met andere recreanten zoals bijvoorbeeld wandelaars. Dat geldt overigens niet alleen voor mountainbikers, automobilisten verplaatsen zich tenslotte ook sneller dan wandelaars. Zo zijn er liefhebbers van de Zak die de auto kiezen omdat wandelen of fietsen gewoonweg niet (meer) gaat. In dit gebied is die ruimte er gelukkig nog en laten we die samen met de rust blijven respecteren.

DE ZAK VAN ZUID-BEVELAND ENTREE

Een aandachttrekkende activiteit wilden we er van maken. Maar door corona bleef het moeilijk om een overleg met alle partijen die daarbij betrokken moeten worden te beleggen. Het lanceren van het filmpje *'De Zak van Zuid-Beveland, de grens bereikt'* was dus een schot voor de boeg. De Nacht van de Nacht in november, waarin overdadige nachtelijke verlichting onder de kritische loep wordt genomen, leek ons een gepast moment om de impact van lichtreclame bij bedrijvenpark De Poel aan de A58 te laten zien. Dat lukte best met deze storende zichtlocatie als onderwerp.

Contact met de duurzaamheidsgroep 's-Heer Abtskerke inspireerde ons om na te denken over de entree van de Zak. Het filmpje en de begeleidende uitleg (www.bzzb.nl) leidde tot zoveel respons, dat we er zeker mee verder gaan.

In samenwerking met belanghebbenden en organisaties hopen we het mooier te maken. De Zak van

Zuid-Beveland moet meer eer gedaan na het passeren van het bruine bord, door de ANWB bij haar 125-jarig bestaan geschonken aan de Nationale Landschappen. Wist u trouwens dat een van die twee borden spoorloos verdwenen is? Die stond hoogte Poldersedijk, waar nu de nieuwe op- en afritten naar Heinkenszand zijn.

De aantrekkingskracht van de Zak moet vergroot, door een meer groene uitstraling van de A58 aan de Borselse kant. Aan de Goese kant verschijnt een zonneweide, het toekomstig bedrijventerrein Deltapark en wellicht een door dorpen 's-Heer Arendskerke en 's-Heer Hendrikskinderen gewenste uitbreiding van het Poelbos. Onze landschappelijke wensen aan de andere kant in samenspraak tot een plan gesmeed, kunnen de uitstraling van de Zak vergroten. Een toonzaal van de cultuurhistorische groene waarden van de Zak. Daar werken we aan in 2021.

